

21. Рак легень: види і симптоми захворювання. URL: <https://onko.com.ua/patsien-tam/korysna-informatsiia/rak-leheniv-vydy-i-symptomy-zakhvoriuvannia.html> (дата звернення: 30.10.2021).
22. Як лікувати рак легень і метастази в легенях народними засобами. URL: <https://assol.kiev.ua/?p=22640> (дата звернення: 29.10.2021).

Маркетингове дослідження вітчизняного ринку лікарських засобів, що застосовують при захворюваннях печінки і жовчовивідних шляхів

Зарічна Т. П., Британова Т. С., Пальчик М.С.

Запорізький державний медичний університет, Запоріжжя, Україна

goculyats@gmail.com

Вступ. Хвороби печінки досить розповсюджені і на теперішній час є п'ятою причиною смертності населення в багатьох розвинених країнах. Зростання захворюваності на хронічні хвороби печінки називають «другою епідемією нашого століття» після «епідемії» серцево-судинної патології. [4].

На думку науковців та лікарів збільшення частоти розвитку хвороб печінки пов'язане з соціальними проблемами в країні, зловживанням алкоголем і лікарськими засобами, тривалим впливом малих доз радіації, а в ряді випадків – труднощами сучасної діагностики, недостатністю відповідних знань про захворювання печінки та особливості дії ЛЗ, що застосовуються для лікування хворих на ХГ [5].

У зв'язку з цим, актуальним є своєчасне, якісне забезпечення населення засобами, які застосовуються для лікування захворювань печінки та жовчовивідних шляхів.

Мета дослідження. Вивчення вітчизняного ринку лікарських засобів, що застосовують при захворюваннях печінки і жовчовивідних шляхів

Методи та об'єкти дослідження. Для проведення запланованих досліджень були використані дані «Державного реєстру лікарських засобів України» (код АТС А05 «Засоби, що застосовуються при захворюванні печінки і жовчовивідних шляхів») та інформаційно-пошукової системи Компендіум-онлайн [2, 3].

В роботі використані наступні методи: пошуковий, аналітичний, систематичний, порівняльний, статистичний та математичний.

Основні результати. Аналіз асортиментної структури зазначеного сегменту ринку дозволив встановити, що на вітчизняному фармацевтичному ринку знаходиться в обігу 124 торгових найменування даної групи. З них 67 найменувань (54,0%) – генерики, а 57 (46,0%) – оригінальні препарати.

Дослідження лікарських засобів за ступенем складності дозволило встановити, що прості складають 72 (58,0%), а складні – 52 (42,0%).

Необхідно відзначити, що 76 (61,0%) з них є рецептурними препаратами, а 48 (39,0%) – безрецептурними.

Аналіз даних лікарських засобів за лікарськими формами показав, що він складається з таблеток (31,0%), капсул (30,0%), зборів (11,0%), розчинів для ін'єкцій (10,0%), розчинів для внутрішнього застосування (5,0%), порошків (4,0%), суспензій (3,0%), сиропів (2,0%), настоянок і екстрактів (2,0%), супозиторій (1,0%).

Фірмова структура досліджуваного сегмента ринку представлена 58 фірмами-виробниками, які постачають препарати з 19 країн світу.

Таблиця 1

Дані про фармацевтичні фірми, які надають лікарські засоби для лікування захворювань печінки і жовчовивідних шляхів на ринок лікарських засобів України

№ з/п	Підприємство-виробник, країна	Кількість лікарських форм	Співвідношення до загальної кількості, %
1.	ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ», Україна	1	55,64
2.	ТОВ «Астрафарм», Україна	1	
3.	ТОВ «Здоров'я», Україна	17	
4.	АТ «Київський вітамінний завод», Україна	4	
5.	ТОВ НПФК Ейм, Україна	1	
6.	ПрАТ ФФ Віола, Україна	4	
7.	Київська ФФ, Україна	1	
8.	ПрАТ «Ліктрави», Україна	4	
9.	АТ «Біолік», Україна	2	
10.	ПрАТ «Фітофарм», Україна	1	
11.	Корпорація Артеріум, Україна	2	
12.	ПрАТ «НГС», Україна	1	
13.	ТОВ УФК, Україна	1	
14.	ФК «Сатобіо», Україна	1	
15.	ТОВ «Тернофарм», Україна	2	
16.	ТОВ «Кусум Фарм», Україна	6	
17.	ТОВ «Фармекс Груп», Україна	1	
18.	ТОВ «Фармасел», Україна	2	

19.	ФФ «Дарниця», Україна	7	
20.	ПАТ «Фармак», Україна	7	
21.	ТОВ «Санофі-Авентіс», Україна	2	
22.	АТ «Лекхім», Україна	1	
23.	ФК «Биологіше Хайльміттель Хеель ГмбХ», Німеччина	4	16,93
24.	ФК «Пекана», Німеччина	1	
25.	ТОВ «Валартин Фарма», Німеччина	1	
26.	Нордмарк Арцнайміттель ГмбХ& Ко. КГ, Німеччина	1	
27.	Др. Фальк Фарма ГмбХ., Німеччина	5	
28.	ФК «Ратіофарм», Німеччина	1	
29.	ФК «Меда», Німеччина	3	
30.	ФК «Сандоз», Німеччина	1	
31.	ТОВ «Берлін-Хемі/А. Менаріні», Німеччина	1	
32.	ФК STADA, Німеччина	1	
33.	Мерц Фармасьютикалс ГмбХ, Німеччина	2	
34.	ФК «Хімалайя», Індія	1	6,45
35.	ТОВ «Сан-фармасьютикал Індастріз Лімітед», Індія	2	
36.	Медсин лімітед, Індія	2	
37.	Мікро Лабс Лімітед, Індія	1	
38.	Наброс Фарма Пвт. Лтд., Індія	1	
39.	«Скан Біотек Лтд.», Індія	1	
40.	Magis Pharmaceutici, Італія	2	3,22
41.	ТОВ «Органосін Лтд.», Італія	2	
42.	Рихард Біттнер АГ, Австрія	1	2,42
43.	Фармацевтіше фабрик монавіт ГМБХ, Австрія	2	
44.	ВАТ «Нижфарм», Росія	1	1,61
45.	ТОВ НТФФ «Полісан» Росія	1	
46.	Фармасайнс Інк., Канада	2	1,61
47.	АТ Гербаполь, Польща	1	0,81

48.	АТ «PRO.MED.CSPrahaa. s.», Чеська Республіка	1	0,81
49.	ТОВ «Белмедпром», Республіка Білорусь	1	0,81
50.	Лабораторія «Роза-Фітофарма», Франція	3	2,42
51.	World Medicine, Туреччина	1	0,81
52.	Компанія «Хербіон», Пакистан	1	0,81
53.	Н.Кафарма Фармасьютікалс Експорт, Австралія	1	0,81
54.	Teva Pharmaceutical Industries Ltd., Ізраїль	1	0,81
55.	АТ «Гріндекс», Латвія	1	0,81
56.	АТ «Софарма», Болгарія	1	0,81
57.	ТОВ Мега Лайфсайєнсиз, Таїланд	2	1,61
58.	ТОВ «Про-Фарма», Індонезія	1	0,81
Всього:		124	100%

З таблиці 1 видно, що на національному ринку лікарських засобів для лікування захворювань печінки і жовчовивідних шляхів переважають вітчизняні препарати (56,0%), найбільшу частину з яких поставляє ТОВ «Здоров'я» (24,64%).

Для визначення рівня конкуренції між виробниками препаратів-аналогів зазначеної дії розраховували коефіцієнт напруженості K_{vi} за формулою (1):

$$K_{vi} = \frac{n-1}{n}, \quad (1),$$

де n – кількість всіх конкурентних аналогів фірм [1].

Дані розрахунку наведені в табл. 2.

Таблиця 2

Показники коефіцієнту напруженості між виробниками лікарських засобів для лікування захворювань печінки та жовчовивідних шляхів на фармацевтичному ринку України

Назва діючої речовини	Коефіцієнт напруженості (K_{vi})
Уродезоксихолева ксилота	0,90
Аргініну глутамат	0,83
Фосфоліпіди	0,86
Силімарин	0,86
L-орнітин-L-аспартат	0,80
Біциклол	-
Антраль	-

Лецитин соєвий	-
Орнітин оксоглурат	-
Тіотриазолін	-
Фосфатидилхолін	-

Проаналізувавши отримані дані, можна зробити висновок, що найбільша конкуренція спостерігається серед фірм, які випускають аналоги уродезоксихолевої кислоти ($K_{vi}=0,90$). Серед фармацевтичних фірм-підприємств, що випускають зазначений препарат, є вітчизняні:

ТОВ «Кусум Фарм» м. Суми (6 лікарських форм), ТОВ «Фармекс Груп» м. Бориспіль (2 лікарські форми), ПрАТ ФФ «Дарниця» м. Київ (2 лікарські форми).

Також висока конкуренція ($K_{vi}=0,86$) серед вітчизняних виробників аналогів фосфоліпідів: АТ «Галичфарм» м. Львів (3 лікарські форми), ПАТ «Фармак» м. Київ (2 лікарські форми), ФФ «Дарниця» м. Київ (2 лікарські форми) та силімарину: ПрАТ «Фітофарм» м. Київ (3 лікарські форми), ФФ «Дарниця» м. Київ (2 лікарські форми).

Ряд препаратів: антраль, біциклोल, лецитин соєвий, орнітин оксоглурат, тіотриазолін, фосфатидилхолін не мають аналогів ($K_{vi}=0$) на фармацевтичному ринку України, що свідчить про відсутність конкуренції.

На наступному етапі розраховували частку сегменту національного фармацевтичного ринку, яку займає кожна з фірм-виробників досліджуваної групи лікарських засобів

Розрахунок проводили за формулою (2):

$$d_{ij} = \frac{n_{ij}}{\sum n_{ij}}, \quad (2)$$

де n_{ij} – кількість препаратів j -тої фірми в i -сегменті;

$\sum n_{ij}$ – сумарна кількість препаратів i -го сегменту, зареєстрованих в Україні [1].

Результати наведені в таблиці 3.

Таблиця 3

Частка сегменту вітчизняного фармацевтичного ринку, яку займає кожна з фірм-виробників лікарських засобів, які застосовуються для лікування печінки та жовчовивідних шляхів

№ з/п	Підприємство-виробник, країна	Частка сегменту ринку (d_{ij})
1.	ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ», Україна	0,0080
2.	ТОВ «Астрафарм», Україна	0,0080
3.	ТОВ «Здоров'я», Україна	0,1370
4.	АТ «Київський вітамінний завод», Україна	0,0322

5.	ТОВ НІПФК Ейм, Україна	0,0080
6.	ПрАТ ФФ Віола, Україна	0,0322
7.	Київська ФФ, Україна	0,0080
8.	ПрАТ «Ліктрави», Україна	0,0322
9.	АТ «Біолік», Україна	0,0161
10.	ПрАТ «Фітофарм», Україна	0,0080
11.	Корпорація Артеріум, Україна	0,0161
12.	ПрАТ «НГС», Україна	0,0080
13.	ТОВ УФК, Україна	0,0080
14.	ФК «Сатобіо», Україна	0,0080
15.	ТОВ «Тернофарм», Україна	0,0161
16.	ТОВ «Кусум Фарм», Україна	0,0483
17.	ТОВ «Фармекс Груп», Україна	0,0080
18.	ТОВ «Фармасел», Україна	0,0161
19.	ФФ «Дарниця», Україна	0,0564
20.	ПАТ «Фармак», Україна	0,0564
21.	ТОВ «Санофі-Авентіс», Україна	0,0161
22.	АТ «Лекхім», Україна	0,0080
23.	ФК «Биологіше Хайльміттель Хеель ГмбХ», Німеччина	0,0322
24.	ФК «Пекана», Німеччина	0,0080
25.	ТОВ «Валартин Фарма», Німеччина	0,0080
26.	Нордмарк Арцнайміттель ГмбХ & Ко. КГ, Німеччина	0,0080
27.	Др. Фальк Фарма ГмбХ., Німеччина	0,0403
28.	ФК «Ратіофарм», Німеччина	0,0080
29.	ФК «Меда», Німеччина	0,0241
30.	ФК «Сандоз», Німеччина	0,0080
31.	ТОВ «Берлін-Хемі/А. Менаріні», Німеччина	0,0080
32.	ФК STADA, Німеччина	0,0080
33.	Мерц Фармасьютікалс ГмбХ, Німеччина	0,0161
34.	ФК «Хімалая», Індія	0,0080
35.	ТОВ «Сан-фармасьютікал Індастріз Лімітед», Індія	0,0161
36.	Медсин лімітед, Індія	0,0161
37.	Мікро Лабс Лімітед, Індія	0,0080
38.	Наброс Фарма Пвт. Лтд., Індія	0,0080

39.	«Скан Біотек Лтд.», Індія	0,0080
40.	Magis Pharmaceutici, Італія	0,0161
41.	ТОВ «Органосін Лтд.», Італія	0,0161
42.	Рихард Біттнер АГ, Австрія	0,0080
43.	Фармацевтіше фабрик монавіт ГМБХ, Австрія	0,0161
44.	ВАТ «Нижфарм», Росія	0,0080
45.	ТОВ НТФФ «Полісан» Росія	0,0080
46.	Фармасайнс Інк., Канада	0,0161
47.	АТ Гербаполь, Польща	0,0080
48.	АТ «PRO.MED.CSPrahaa. s.», Чеська Республіка	0,0080
49.	ТОВ «Белмедпром», Республіка Білорусь	0,0080
50.	Лабораторія «Роза-Фітофарма», Франція	0,0080
51.	World Medicine, Туреччина	0,0080
52.	Компанія «Хербіон», Пакістан	0,0080
53.	Н.Кафарма Фармасьютікалс Експорт, Австралія	0,0080
54.	Teva Pharmaceutical Industries Ltd., Ізраїль	0,0080
55.	АТ «Гріндекс», Латвія	0,0080
56.	АТ «Софарма», Болгарія	0,0080
57.	ТОВ Мега Лайфсайенсиз, Таїланд	0,0161
58.	ТОВ «Про-Фарма», Індонезія	0,0080

Із таблиці 3 видно, що найбільша питома вага в досліджуваному сегменті припадає на ТОВ «Здоров'я», Україна м. Харків ($d_{ij}=0,1370$), ФФ «Дарниця» м. Київ ($d_{ij}=0,0564$) та ПАТ «Фармак» м. Київ ($d_{ij}=0,0564$).

Висновки. 1. Аналіз асортименту вітчизняного ринку лікарських засобів для лікування захворювань печінки та жовчовивідних шляхів показав гетерогенність зазначеного сегменту: в наявності є тверді, рідкі та м'які лікарські форми, як оригінальні препарати, так і генерики. Значну питому вагу в даному асортименті займають таблетовані (31%) та капсульні (30%) лікарські форми.

2. Проведено аналіз фірмової структури даного сегменту ринку, який дозволив встановити, що на національному ринку лікарських засобів для лікування захворювань печінки і жовчовивідних шляхів переважають вітчизняні препарати (56,0%), найбільшу частину з яких поставляє фармацевтична компанія ТОВ «Здоров'я» (24,64%).

3. Проаналізовано рівень конкурентоспроможності серед виробників лікарських засобів для лікування захворювань печінки та жовчовивідних шляхів. Встановлено, що

найвища конкуренція спостерігається серед виробників, в числі яких є й українські, препаратів-аналогів: уродезоксихолевої кислоти та фосфоліпідів ($K_{vi} = 0,90$).

4. Найбільшу частку зазначеного сегменту займає ТОВ «Здоров'я», Україна м. Харків ($d_{ij}=0,1370$), ФФ «Дарниця» м. Київ ($d_{ij}=0,0564$) та ПАТ «Фармак» м. Київ ($d_{ij}=0,0564$).

Список літератури

1. Бушуева И. В., Карпова О. И., Демченко В. А., Маковик Ю В. Методические подходы к определению устойчивости товарной и конкурентной позиции фармацевтической фирмы в условиях рынка и ограниченной роли государства. *Запорожский медицинский журнал*. 2004. №1 Т. 2. – С.109 – 111.
2. Державний реєстр лікарських засобів України. Режим доступу: <http://www.drlz.com.ua/>
3. Компендіум-онлайн. Режим доступу: <https://compendium.com.ua/>
4. Матяшова Н. О., Ткачова О. В. Аналіз асортименту та соціально-економічної доступності гепатопротекторів в Україні. *Клінічна фармація*. 2017. Т.21, №1., С. 25 – 28. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/KIPh_2017_21_1_6
5. Ткач С. М. Эффективность и безопасность гепатопротекторов с точки зрения доказательной медицины. *Здоровье Украины*. 2009. № 6. С. 7 – 10.

Вивчення фармацевтичного ринку антигеморойдальних лікарських засобів та обізнаності пацієнтів щодо їх раціонального застосування

Заяць М.М.

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, м.Львів, Україна
zayatsmarta@gmail.com

Вступ. У комплексній фармакотерапії хворих на геморой однією з груп для патогенетичного лікування є протигеморойні засоби для місцевого та системного застосування. Важливим аспектом оптимізації фармакотерапії є раціональне самолікування безрецептурними антигеморойдальними лікарськими засобами.

Мета дослідження. Вивчити та оцінити думку респондентів щодо застосування безрецептурних антигеморойдальних ЛЗ та оцінити стан фармацевтичного ринку.

Методи та об'єкти дослідження. Матеріалами дослідження були доступні інформаційні потоки щодо досліджуваної проблематики ($n=28$), антигеморойдальні ЛЗ зареєстровані на українському фармацевтичному ринку ($n=46$) результати власного анкетного опитування ($n=180$). Застосовано методи: системного підходу, стандартизації, клініко-фармацевтичний, анонімного анкетного опитування за єдиним протоколом, комп'ютерної обробки даних. Використано стандартизований алгоритм опитування, що дозволив досягнути рівності умов дослідження в межах групи.